

UNIVERSUL LITERAR

ABONAMENTUL
LEI 2,60 ANUAL
ABONAMENTELE SE FAC
NUMAI PE UN AN

COLABORATORII ACESTUI NUMĂR
L. Foti, Ioan Dragu, L. Rebreanu, Victor Anestin, C. us'. A. I. Ghica,
H. Hortopan, D. I. Oprescu, Neli Cornea, etc.

ANUNCIURI
LINIA PE PAG. 7 și 8
BANI 20

Populația din Ancona urecată pe acoperișuri, privește șorul aeroplanelor dușmane.

pe atîția oameni de flent și au ademenit pe atîția nechemati dar cu sîra spinării mlădiesă.

D. Răuleț a avut să lupte mult. A avut piese admise la Teatrul Național și care totuși nu s'au jucat pentru că alții, mai iscușiți în intervenții și stăruinți, i-au luat mereu înainte. Chiar cu actul acesta a fost nedreptăți! Un act se poate repeta și juca fără multă obosală, dară teatrul are bunăvoință. Actul d-lui Răuleț a fost lăsat toamnei la sfîșit și stă în nîi, a fost apătat de un festival, studiat deabî pe jumătate.

Dar însuși sînt bine că s'a jucat, bine că a izbit d. Răuleț și pășosă în Teatrul Național. De acum putem rădădai că va iurea mai ușor.

Am avut plăcerea să cumpăr „Cu perdelele lăuate” înainte de-a se juca. Titlul nu prea are de-a face cu conținutul și sînt. De-a sînt eu să subliniez puțin atmosfera trînică, enigmatică în care se va desfășura subiectul.

Autorul spune că subiectul e luat dintr-o năvălă engleză. O fi. Puțin ne pasă. Ceea ce ne interesează este că piesa e interesantă.

Erzul actului e un poet. A iubit nebuneste pe o femeie care drept răspuns s'a măritat cu un ofițer. Ca s'o uite, poetul a plecat în străinătate, a colindat toată Europa. Și se întorce din călătorie cu un breloc de argint, un cap de mort, căpătat sau cumpărat nu știu, de unde. Capul de mort are puterea de-a împlini trei dorințe ale proprietarului lui. Ajuns acasă și văzînd, infimpiater, pe stradă, pe iubita inimii lui, poetul își dă seama că tot n'a uitat pe femeia adorată. Și atunci face o încercare cu capul de mort, deși nu crede în puteri mistice. Și peste cîteva minute, se pomenește cu femeia iubită în odăia lui. Femeia a venit să-l iubească, dar cînd află de capul de mort, își simte ambiția atînsă și vrea să plece cum a venit. Totuși consimțe în urmă să rămîie cu condiția însă ca poetul să poruncească capului de mort să vie acolo... soțul ei. O ciudățenie feroască. Poetul e silit să se supună. Trece cîteva minute. Apoi decădă se aud bătăi în ușa. Capul de mort și-a făcut datoria. Femeia, în fața primejdiei, înghete și imploră pe poet să facă iar apel la capul de mort ca să îndepărteze pe bărbat. Și bătăile în ușa încetează, pașii se îndepărtează. Femeia însă rămîie acuma în brațele poetului.

Subiectul e interesant povestit, dar e mult mai interesant dialogat. D. Răuleț îl tratează cu o abilitate remarcabilă.

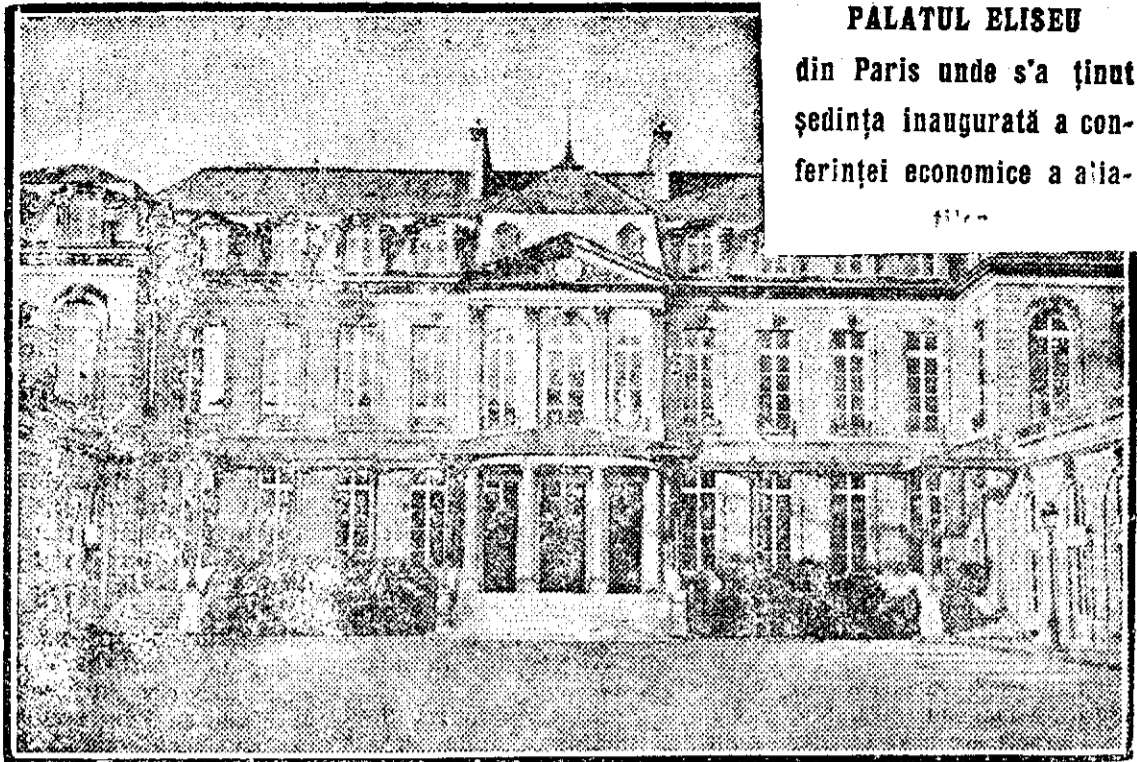
Îmi pare rău că n'am la îndemîină textul piesei. Mi-ar fi făcut o plăcere să citez cîteva pasagi scrise în adevăr de un temperament poetic și dramatic.

Poate că pe alocuirea ar mai fi fost nevoie de retușuri pentru a mări efectele scenelor culminante. Dar poate că lăncezirile acestea se datorese interpretării slăbuțe.

În orice caz „Cu perdelele lăuate” este o promisiune.

Il așteptăm pe d. Răuleț cu plăcere și mai bine servit de cum a fost acum.

L. Rebreanu

PALATUL ELISEU
din Paris unde s'a ținut
ședința inaugurată a con-
ferinței economice a aia-

PORTRETE LITERARE

NICULAE GANE

de I. FOTI

S'a stîns la Iași, odogener, Niculae Gane, unul din întemeietorii prozei românești. El a fost unul din fermețorii adolescenței noastre, alături de Creangă și Ispirescu. Cine nu-și aduce aminte reușitele nuvele „Petre Dascălul”, „Domnița Ruxandra”, „Petre Rares”, „Astronomul și deforul”, „Sonta Urs din copilărie”, „Hatmanul Baltag”, „Alina”, etc. etc.?

De mult ne obișnuiserăm să-l vedem la Academie, printre nemuritorii, în figura clasică a bătrănelului francez cu barba alba și ochii aceia blânzi, sub gene lăuate alene peste globuri, el visa, cum a visat atunci cînd a scris nuvelele sale admirabile, zburînd cu gândul în vremurile vechi, cînd „Hatmanul Baltag” și toți ai săi erau buni de pahare și vîcatori de meserie”. Pentru dărsul troncîl era o feerie, o minune romantică — cînd iubirile erau curate, cînd oamenii erau viteji, cînd domnițele iubitoare și fermecătoare, cînd boerii noștri cavaleri desăvîrșiți în maniere și în regulile din tournois — într'un cuvînt vedea în trecut ceea ce doia să vadă prin prizma unei simțimentalități de copil și să conceapă sub căldura palidă a unei imaginații lenere.

Era o fire de visător în lectie, un prinț care în geana trăsorii cu opt cai albi și în zborul automobilului vede siluete minunate de perfecte, așa cum se potrivese cu dispoziția sufletescă momentană.

Se năseuse boer: avusese tot ceea ce-i trebuia. Studiase în străinătate, îmbărsit de cultura romantică a vremii lui, cu capul plin de Dumas-père și Eugène Sue, în ideile infierbântate de romanticii germani, filozofi, poeți sau scriitori, sau ale altor neamuri.

Dotat de natură cu darul serierii, venind din străini cu bagajul cultural al tuturor contemporanilor săi; profesînd ideile de progres și de libertate, așa de populare pe atunci și așa de simpatice, a luat parte la mișcarea literară, începîndu cu „Junimea” din Iași, fiind unul din membrii ei importanți și fondatori.

A fost unul din patriarhii Iașului venerat și iubit de toată lumea; asupra veștii lui n'au fost decît u-vinte de laudă.

A intrat, de la începutul carierei sale politice, în tabăra entuziasților reformatori ai României moderne, liberal înfocat alături de Costache Rosetti, de Mihail Cogălniceanu, Ion Brătianu și alții. A ocupat diferite funcțiuni în Stat. A fost și ministru în 1888, a fost de cîinci ori primar al Iașilor: de două ori președinte al Senatului: prefect de județ, senator și deputat în toate legislațiile liberale; membru al Academiei Române și președinte al ei. A avut gloria în toate manifestările: în viața publică ca și în viața sufletescă. În politică a fost un diletant — cele mai frumoase cîine ale vieții sale le-a consacrat literaturii. A scris trei volume de nuvele, și a publicat în traducere Infernul lui Dante, ultima sa lucrare. Prima parte a trilogiei marelui florentin a tîlmăcit-o într'un

— N. GANE

sferit de veac. Dintr'o glumă, făcută de Pogor la o întrunire a „Junimei”, s'a născut ideea îndeplinirii unei munci uriașe. În prefața alăturată la Infern vorbește de entuziasmul ce l'a călăuzit în cursul muncii sale de traducător, nevrînd să i-se aplice porecla compatrioților lui Dante, traduttore, traditore. Cităm cele de mai jos, cari au fost un fel de testament literar al bătrănelului academician, care simția cum aripa morții l'atinge de departe pe frunte:

„Cînd am declarat familiei că am terminat traducerea, a fost o explozie de bucurie în casă, căci nu cu puțină grijă se uitau cu toții la mine, cum mă munciam cu nesfârșite terțete, câte cîinci și șase ore în fiecare zi. Apoi la masă a fost sărăb-

torită isprava mea prin închinarea mai multor pahare de vin în memoria marelui poet și în sărătatea îndobînticului traducător.

„În timpul lucrului un fel de friguri mă cuprinsese: aveam simțimîntul că parcă mă urcam pe un munte înalt, aproape neaccessibil, însă prin energia voinței, prin îndobînticarea continuă a nervilor, mă urcam mai sus, tot mai sus în sudarea frunții, și la fiecare popas, la fiecare cînt isprăvit, mi se deschideau noi perspective, noi frumoșii, care mă fermecau, îmi susțineau curajul, îmi împropășeau pe-terile, pînă ce, în sfîrșit, spre marea mea bucurie sufletescă am suspiciorul pe culmea muntelui și am mîntuit Infernul, cea mai de că-patenie parte din trilogia nemuritorului poet.

„Cine știe dacă aceasta nu va fi ultima mea lucrare, ultima floare răsărită în ogrul de muncă al bătrănelului meu; zie floare nu din punctul de vedere al valorii traducerii, ci pentru că, bună-rea, această traducere mi-a procurat totuși plăceri estetice precum nu simțisem niciodată în cursul îndelungurilor mele literare.”

A avut plăceri, muncind ca să traducă într'o limbă imperfectă încă, chinurile unui suflet în întunericul iadului, chinuri redat într'un vers impecabil și de bronz de Dante.

E o traducere exactă, meritorie, dar versurile n'au nici siguranța, nici misticismul apocaliptic, nici măreția și nici plasticitatea marmoreană a originalului. Revenim la concluzia că marii artiști sunt aproape intraducibili; de abia un suflet-frate dacă ar mai putea să ne dea ceva din savoare și din energia originalului.

De pildă iată cum traduce Gane în aceste versuri înscrise pe poarta iadului, în culori întunecate — de la începutul cântului al III-lea din Infern.

„Prin mine se ajunge
În jalnică cetate
„Prin mine se ajunge
La chinuri necurmate
„Prin mine se ajunge
La osîndita giute.
„Justiția mișcat-a
Pe fraktu-mi ziditor;
„La viață se adusă
De cel dinții amor
„De-ototputernicia
Și de suprema minte,
„Nimica înainte-mi
N'a fost decăt vecie
„Și viața mea eternă
Menită e să fie:
„Lăsați orice speranță
Voi cari intrați aici.”

O confruntare cu originalul va arăta oricui măritul traducerii exacte, pe alocurea la înălțimea originalului.

Ca parte principală a operei lui Gano rămân nuvelele. Aici îl găsim întreg, covârșit de sentimentalitate, prosternat și induișat în fața eternelor frumuseți ale naturii, privind cu ochii muiți în lacrimi viața și suferințele ei ca o fecioară bătrână și sentimentală. Dragostea eroilor săi față de eroine este aceea a lui Ruy-Blas „le ver de terre amoureux d'une étoile”; totul la el e dulceag, are o atmosferă lăncedă, — poetică și natură numai atunci când povestea se întâmplă și faptă — fără contururi, fără idei, fără o concepție stabilită și largă. Opera sa e datorită unei firi visătoare și a unei sentimentalități permanente, care nu se ridică de-asupra vremii lui. În trecut, ca și romanticii totul e perfecție, în prezent visează ca burghezul pe care nu-l incomodează nici o zguduire exterioră mai puternică. N-are viziunea evocatoare a vremurilor cari au fost, nici vigoarea epică a imaginilor puternice și a expresiunilor perfecte și eterne.

În scenele de vânătoare, în iubirea de natură, în evocarea toamnei, a primăverii, a tot ce e mișcare, a tot ce e închipuire vastă și evocatoare, l-a întrecut vigoarul nostru Săvoeant. În Păcat boeresc, în Zăna lacului, în Cei trei și în totalitatea bucăților din volumul său „Nuvele”; în clasicitatea compoziției, în redarea stărilor sufletești complicate și în perfecțiunea expresiei l-a depășit elegantul și finul nostru poet Duiliu Zamfirescu, în nuvelele sale și în „Viața la Țară”; în dușia situațiilor, în vigoarea și în complexul analizei sufletești l-a lăsat în urmă Brătescu-Voinștii.

În evoluția noastră literară și în istoria culturii, locul lui Nicolae Gane va rămâne ca un premergător și ca un temperament artistic al unei epoci. Cât va trăi neamul românesc și adolescentul român, se vor citi cu patimă nuvelele sale îndușgetoare și străvezii, va gusta fermecătoarea imaginație care a plămuit atâtea femei eterne de castelană perfecte, atâți viteji cari știu să tragă spada și să iubească până la moarte pe aceia căreia i-au jurat credința; li se vor umfla ochii de lacrimi copiilor cari vor citi povestea lui Alișă, a Santei, a Domniței Ruxandra, a lui Petru Rareș, etc.

Chiar în nuvela istorică n'a atins culmele predecesorilor săi, Costache Negruzzi, în minunatul său Alexandru Lăpușneanu, nici pe Odobescu, în Mihnea-Vodă și în Doamna Chiajna.

Nicolae Gane va rămâne un fel de André Theuriot al literaturii noastre.

Câteva bucăți ale sale de povestire sunt din cele mai frumoase ale literaturii noastre și vor rămâne clasice: Petrea Dascălul, Astronomul și doftorul și Ura dia copilărie. Se pot citi ca model de limbă și de povestire fragmente din mai toate nuvelele lui — și ca model de sinceritate și farmec: Zile trăite.

TREC ANII...

Trec anii așa în neștiire,
Și zboară, pe-aripele lor,
Noianul de vise trecute
Și blânde șoapte de-amor.

Trec anii... De-ar trece întruna
În noaptea ce-ascunde pe zei,
Să mergem și noi împreună,
Să mergem, iubito, cu ei...

Paul Morfei

Getta

— Roman de V. Mastugean —

Un roman pasional, plin de patimă adâncă, care-mi aduce aminte, fără să vreau, de acela al abatelui Prévost. Getta nu e o adevărată Manon, dar e rudă bună cu ea, persoană oarecum mai civilizată, mai pretențioasă, dar în sfârșit, o cochetă tot de soiul lui Manon Lescaut.

Getta e măritată, dar soțul se arată abia la urmă, atunci e nevoie de apariția acestui nătărău. Amantul, Aurel, tot ca des Grieux, e înamorat la nebunie de Getta, e încântat chiar uneori de poziția false, de a se preumbla la braț cu o femeie care îl iubește, dar care nu e femeia lui.

Getta e încântătoare, are profilul delicat, și ochii ei albaștrii turbură pe Aurel până în adâncul sufletului.

La Teckirghiol, unde cei doi iubiți se întâlnesc, unde trăesc luni de zile, acolo au loc multe scene de iubire, dar și de gelozie, căci amândoi sunt geloși. Firi autoritare, și unul și atul, firi pătimeșe, cei doi iubiți sunt în stare aci să ceară naturei confundarea lor într'un singur trup și suflet, aci să se strângă reciproc de gât. Din cele descrise, se poate deduce cu mare înlesnire, că Getta e o isterică, dar fiind inteligentă știe să-și îmbrace palima cu o formă poetică.

Aurel mai iubise el, dar nu cu patimă, de și ajunsese la 30 de ani. Getta fu prima și poate ultima lui patimă. Cochetăria ei îl înfioară de plăcere și în același timp îl și supără, îl mahneste de moarte.

Chiar atunci când Getta nu e vinovată, Aurel vede în ea o perversă fără seamăn, care știe ad-

mirabil, să-și ascundă sentimentele. Nu intră în intimitatea lor un singu bărbat, ca Aurel să nu bănuiască pe biata Getta, care de cele mai multe ori e cu totul nevinovată.

Și așa se înșiră zilele unele după altele, în cadrul acela frumos, pe care-l formează marea spre răsărit. Autorul prinde multe înfățișeri interesante ale mării, le descrie admirabil.

Dragostea lor se reîncepe la București, unde au prilejul să se întâlnească, mai ales la o prietenă a Gettei, unde vin și alte femei și alți bărbați.

Scenele de iubire, și aci sunt veșnic urmate de scene de gelozie și autorul descrie, cu mare subtilitate toate sentimentele, ce turbură necontenit sufletele celor doi îndrăgostiți, care fug unul de altul, ca să se iubească peste câteva zile cu o patimă și mai vie.

Las de o parte pe celelalte personaje descrise în acest roman, persoane cu totul secundare, care ia pe „corul antic”. Interesantă e dor patima mereu crescândă a Gettei și a lui Aurel, patimă ce nu se putea sfârși ca un amor vulgar, când nici unul dintre cei doi eroi nu aveau nimic vulgar.

Se întoarce însă bărbatul, care până atunci fusese dus departe. Atunci și-au dat ei socoteala de pozițiunea false în care se găseau și nimic nu e mai bine descris, de cât ultima lor întrevedere, când Aurel plecă înainte ca ea să se deștepte.

Aurel voia la început să o oprească pentru totdeauna, dar ea refuzase aceasta. Câteva zile în urmă, văzând că fără el nu poate trăi, îi propuse ea singură să facă sacrificiul ce el îi ceruse. De astădată nu mai voi el.

Și atunci se întâmplă ceia ce era logic să se întâmple. Getta se sinucise. Înainte însă de a-și da

sufletul, ea revăzu pe acel pe care îl iubea. Și avu loc o scenă extraordinară, de explicație între soț și între amant.

Când soțul, îi cere socoteala de ceia ce abia atunci află și-i spune:

— Sunt soțul ei.

Celalt răspunde:

— Ei bine, eu sunt iubitul ei, viața ei, sunt deci ceva mai mult ca d-ta, care n'ai fost de cât soțul tiran, disprețuit, nesuferit.

Și în urmă îi arată o fotografie a ei, pe care scria: „A ta până la moarte”.

Îi arată și o fotografie a amandorura, ținându-se de mână la Teckirghiol.

Și imbecilul de soț nu știe de cât să esclame:

— Acum văd că m'a înșelat cu d-ta... Noroc pedeapsa, infamă căci altfel.

Amantul își apărarea soției vinovate, dar discuția e repede curmată. Getta, în odaia vecină își dă sfârșitul, pe când bărbatul murmură rânjind:

— Acum ia-o, ț-o dau, pleacă cu ea.

Bine înțeles, nu pot să rezum un roman întreg într-o coloană de revistă, așa că cel mai bun lucru, e ca cititorii să-și procure acest roman, pentru a-l judeca după justa lui valoare.

Mie personal nu-mi plac romanele pline de patimă; mi se pare o colosală energie a eroilor pierdută zadarnic. Dar cum sunt cumintă, cum știu, că din fericierea majoritatea cititorilor și mai cu seamă a cititoarelor nu sunt de părerea mea, găsesc că romanul d-lui Mastugean este cel care le poate procura mai multe emoțiuni.

L'am citit și eu, ca pe un document în care se găsesc amănunte cu privire la patimile omenești, patimi, la care nu se poate renunța, atât timp cât planeta aceasta va purta pe spinarea ei cele două miliarde de ființe omenești.

Iubirea e în adevăr temelia continuării speciei omenești și e așa de interesantă, în cât te poate pasiona și aventurile a doi eroi, care derogă de la legile sociale căutând dor plăcerea lor personală. Aproape toate romanele și piesele moderne se ocupă cu acest subiect și nu ursuzii vor înălțura aceste pagini de pe scena lumii.

Victor Anestin

Ecou dureros

Un cântec mai trist decât pacea
De reacuri stăpână 'n sicriu.
Mai trist decât bocetul mamei
La groapa iubitului jiu.

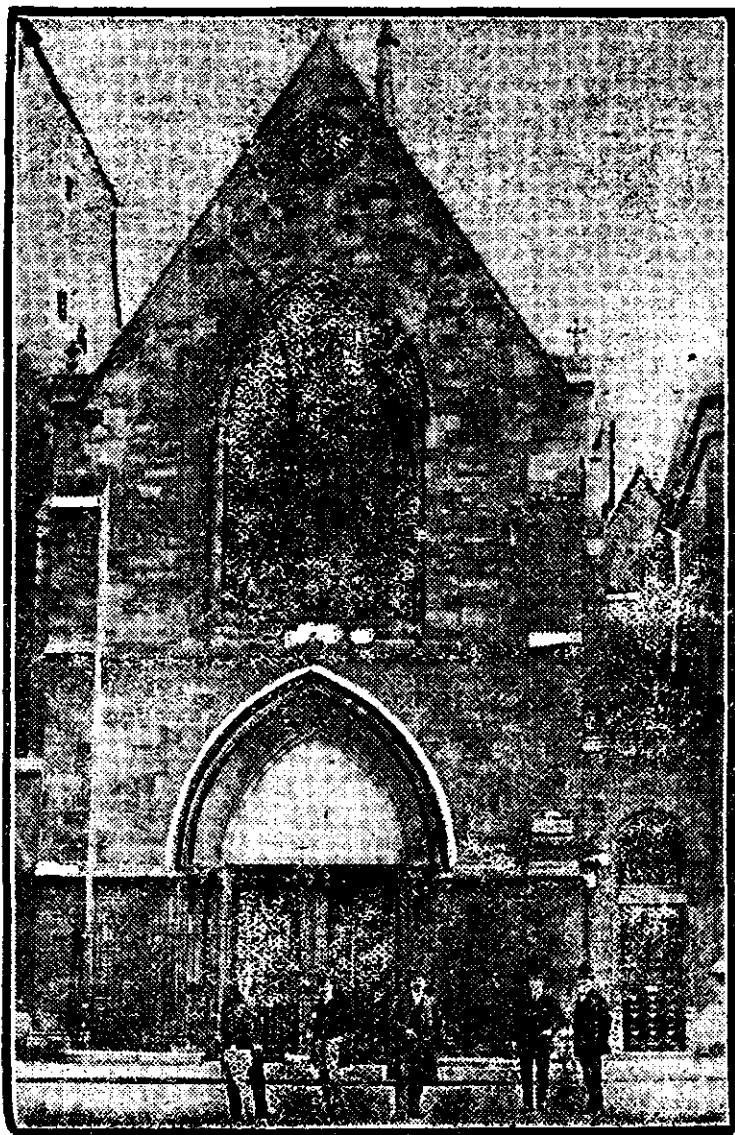
Viața-mi se stinge de patimi,
Ecou dureros în pustiu,
Mai trist ca uitarea eternă.
Iubito, e cântul ce-ți scriu!

O barcă pe creștet de valuri,
Pe-o mare adânc răzărâtită,
E sufletu nostru, scîntee
Ce 'n haosul vieții palpită.

Te îndură, părinte, de mine
Și mîntuie-mi barca de valuri;
Te roagă, iubito, ferbinte
Și aprinde lumina în faruri!

Un cântec mai trist decât pacea
De-apururi stăpână 'n sicriu
E ruga mea tristă ce piere,
Ecou dureros în pustiu...

H. Hortopan

CAPELA ROMÂNĂ DIN PARIS

300 de ani

dela moartea lui Shakespeare

La 23 April 1564, în Stratford, s'a născut marele scriitor englez William Shakespeare, despre care vorbește marele biograf Darmstetter. Nici pînă acum nu s'a distrus actul lui de naștere, care se găsește în arhiva bisericii din Stratford.

Tatăl lui, John Shakespeare, era, după cum spun unii, măcelar, după alții comerciant de lînă și fabricant de mănuși. Pe cît se pare însă, se ocupa cu de toate.

William era al 4-lea copil al tatălui său, care a avut vreo 11. Pînă la nașterea lui, toate întreprinderile tatălui dădeau greș, dar nu tot astfel fu și după naștere. Toate se schimbară ca prin minune. Fiindcă tatăl lui n'avea nici un ajutor, el fu nevoit să-și întrerupă cursurile pentru a se ocupa cu negoțul tatălui său.

Se însură foarte de tînăr, pe la vreo 18 ani, cu o fată de negustor, Ana Hatway, care era cu vre-o 9 ani mai mare decît el. Ca în toate împrejurările de acest fel, William trăi cît se poate de rău cu soția lui, lucru care-l determină să plece de acasă.

În 1589 era la Londra, unde intră la teatrul Black-Friars, unii spun ca portar, alții ca supraveghetor, apoi deveni actor.

Avu multe, chiar prea multe de îndurat din cauza publicului, care la început nu privea cu ochi buni operele lui geniale.

Pînă la el, în Anglia era foarte dezvoltat gustul pentru poezia populară, și baladele în cari se vorbește despre oamenii celebri ca Percy și alții, iar pentru producțiile dramatice cît se poate de puțin dezvoltat. Shakespeare a fost deci primul care a căutat să pătrundă sufletul omenesc pînă în adâncul lui. Pînă la el, existau opere teatrale, dar le lipsea ceea ce le trebuia, le lipsea însuflețirea, viața; el le-a dat-o. Prima producție e Venus și Adonis și apoi Pericles prin care publicul începe să guste pe adevăratul poet, să-l aprecieze. Prin meritul lui, prin faima ce și-o câștigase, începe să acopere pe cei cari pînă atunci erau sîrbătoriți și măriți. Astfel își câștigă un dușman strașnic în dramaturgul Ben Johnson, care-l acuza că nu știe nici latinește, nici limbile din orient. Totuși gloria lui Shakespeare fu așa de mare și adevărată, încât și cel mai mare rival al lui acest Ben Johnson, o recunoseu și la o ocazie îi spuse „poetul cel mai mare al veacurilor”. Scrie apoi Sonete, care fură primite de public cu foarte multă simpatie. În poema Lucreția se vede bine cît de adînc a pătruns Shakespeare sufletul și viața omenescă. Mai scrie încă multe: Pozești de iarnă, Henric V, Henric VI, Măsură pentru măsură, Richard III, Othelo, Visul unei nopți de vară, Hamlet, Negustorul din Venetia, Romeo și Julietta, Regele Lear, Iulia Cesar, Antoniu și Cleopatra, în sfîrșit în număr de 42. El face o adevărată renaștere în teatru: să facă pe toți să înțeleagă, să caute și ei la rîndul lor să judece, să simtă. El era omul imparțial; era patriot neîgăduit. Aceasta se vede din scrierile lui istorice, în care vorbește despre Anglia ca despre un „pămînt sfânt”.

În anul 1605 încețoșează activitatea lui literară și se retrase, cumpărându-și o casă cu grădină, unde se ocupă cu agricultura și pomicultura. El muri într'aceiași zi cu Cervantes, adică la 23 April 1616, în elate de 52 ani. Nu se știe însă de ce boală a murit, dar se crede că boala dura de mult, de oarece testamentul era făcut cu mult înainte de moarte.

Numi ca legatară universală se

IMPRUMUTUL NAȚIONAL. — PALATUL BĂNCEI NAȚIONALE

ETERNUL CÂNT

*Strein, pribeag din lumi necunoscute,
Apari tu om în pragul trist al vieții,
Voios tu bați la poarta dimineții
Din noaptea largă-a 'ntunecimii mute.*

*Neștiutor, de mână cântăreții
Șireți, umili, ai întrupării slute,
Te duc ușor pe drumuri dispărute
Și 'n calea ta doar ei mai sunt drumetii.*

*Și nici nu știi că 'n urma ta-i pustiul,
Că firea 'ntruna-a tras în urmă-ți sorții,
Pe tatăl l'a urmat în toate fiul.*

*Și-acum, din nou trezit la stâlpii porții,
Tu 'ngâni eternul cânt: Deschideți, viul
Să între-ar vrea și 'n ne'nfelesul morții.*

Paul Morfal

fiica lui mai mare, căsătorită cu doctorul Hall din Stratford; prietenilor le lăsa câte o mică amintire, iar soției un pat cam stricat. La trei prieteni buni le lăsa câte 3 silingi pentru câte un inel. Unul dintre aceștia, Burdage, a contribuit foarte mult la gloria operilor lui Shakespeare; iar ceilalți, după 7 ani au publicat opera lui completă. Fiicea lui, Iudita, îi lăsa mai puțin decît Suzanei Hall, fiindcă, zicea el, aceasta din urmă era mai spirituală și avea mai mult spirit shakespearian.

El e îngrozit în Stafford, în biserică, iar pe mormântul lui e epitaful scris chiar de el: „Prictenc, în numele lui Isus, nu atinge praful închis aci. Binecuvîntat fie acel ce dă pace pietrelor și blestem asupra capului aceluia ce-mi va muta oazele de aci”.

Pe deasupra mormântului e portretul lui în mărime naturală și are o pană în mână.

Mult după moartea lui, Shakespeare se impune lumii întregi. În Anglia, era apreciat după cum merita chiar de regina Elisabetha. Într'una din operele lui ea figurează, însă sub alt nume. Din scrierile lui reese că baza virtuții nu este decît pasiunea, sau instinctul. Alături de Biblie, ele figurează în Anglia ca baza educației sufletesti. Există chiar instituții în care se studiază operele lui.

Acum la 23 April 1916 se scriează 300 de ani dela moartea lui, nu numai în Anglia, America și Franța, dar chiar și în Germania, unde scrierile lui s'au tradus perfect de către Schlegel și Tieck.

La noi sunt traduse câteva opere de seamă ale marelui dramaturg; dar chiar aceste traduceri nu sunt făcute toate din limba engleză, ci din franțuzește sau nemțește. Este aceasta o scădere, fără îndoială; dar nimerit ar fi fost să avem cît mai multe traduceri din Shakespeare.

Scriitorii de altădată erau îndrăgostiți mai mult de arta shakespeariană, cei de astăzi se mulțumesc cu ceea ce există în românește din Shakespeare.

Interpreții cei mai de seamă ai eroilor din tragediile shakespeariane, la noi ar fi Gr. Manolescu, Notara, Demetriad, Bulandra, d-na Aristizza Romanescu, Marioara Voiculescu.

Sămânța

Niște copii găsiră în gaura unui munte un lucru mare cît un ou de găină, ce avea în mijloc o creștătură și semăna cu o sămânță. Un om, care trecea din întâmplare pe acolo, văzu lucrul, îl cumpără, pe cinci copeici și veni cu el în oraș de-l vându țarului drept raritate.

Țarul dădu de veste la toți căturarii săi, și-i rugă să-i spună ce fel de lucru să fie acela: ou, sau sămânță. Învățații își bătură capul multă vreme, dar nu putură da nici un răspuns.

Lucrul era pus pe fereastră. Un cocos veni, îl ciuguli și-i făcu o gaură.

Acum se incredințaseră cu toții că era vorba de o sămânță și învățații spuneau că ar fi o sămânță de secară.

Țarul întrebă învățații unde încolțește asemenea sămânță. Cărturarilor deschiseră toate cărțile lor: căutară și iar căutară, dar degeaba. Atunci ei se întoarseră la țar și ziseră:

Nu-ți putem da nici un răspuns; în cărțile noastre nu stă scris nimic asupra lucrului acesta. Ar fi bine să întrebăm țărani; poate o fi auzit vreunul de prin bătrâni, când să fi încolțit o asemenea sămânță”.

Țarul porunci să i se aducă un bătrân.

I se aduse un om mic, cu barba sură, fără dinți în gură, care abia putea merge târându-se pe două cărji.

Tarul îi arată sămânța.
Bătrânul însă abia o poate vedea jumătate o vede, jumătate o pipăie.
„Tătuțule, întrebă tarul, un cumva îmi poți spune unde să fi crescut o sămânță ca asta? Sau poate chiar tu ai semănat de astea, sau ai fi vândut poate vreodată în viața ta?”

Bătrânul era sord și numai cu multă osteneală putu să prindă ceva.
El răspunse:

„Nu! O astfel de sămânță n'am semănat niciodată pe ogorul meu și nici n'am cumpărat vreodată. Cereale, da, am cumpărat, dar sămânța era mică. O să întreb însă pe bătrânul meu; poate o fi știind el unde o fi crescut sămânța asta.”

Tarul porunci să i se aducă tatăl bătrânului.

Veni un bătrân într-o cărjă.

Tarul îi arată sămânța.

Ochii bătrânului sunt buni, căci el a văzut sămânța.

Tarul îl întrebă:

„Bătrâne, nu cumva știi tu unde crește o astfel de sămânță? Sau poate însuși ai fi semănat-o pe ogorul tău? Sau ai cumpărat poate în viața ta o sămânță ca asta?”

Bătrânul era tare de-o ureche, totuși auzea mai bine decât fiul lui.

„Nu, zise el, n'am semănat niciodată sămânță de asta pe ogorul meu; nici n'am cumpărat vreodată căci pe timpul meu nu se auzea de ban. Cu toții ne hrăniam din propria făină și la nevoie o împărțeam cu aproapele. Sămânța noastră era mai mare și mai cu rod ca cea de astăzi. O sămânță ca asta, n'am văzut niciodată. Anzi am însă dela bătrânul meu, că pe timpul lui creșteau cerealele mai mari, mai frumoase și mai reditoare ca pe timpul meu.”

Tarul trimise după tatăl bătrânului.

Acum intra un bătrân încă zdrăvăn, fără cărjă, cu ochii limpezi și voce clară.

Tarul îi arată sămânța.

Bătrânul o privi din toate părțile.
„E he! zise moșneagul, e vreme de când n'am mai văzut sămânță ca asta!”

Bătrânul mușcă o bucățică din ea, o mestecă, și grăi:

„De aia e.”

„Spune-mi, bunicele, când și unde creștea sămânța de asta; sau semănat-ai chiar tu pe ogorul tău; sau ai cumpărat poate vreodată?”

Bătrânul răspunse:

„Pe timpul meu creștea prelătându-se numai cereale de astea; noi ne hrăneau numai cu astfel de sămânțe.”

„Ași vrea să știu însă, bunicele, dacă tu însuși ai semănat sau cumpărat vreodată asemenea sămânțe?”

Bătrânul zâmbi și zise:

Pe timpul meu nimeni nu cunștea păcatul să vândă sau să cumpere pâine; și despre ban nu se auzia — pâine aveam din belșug.”

„Dar unde semănai sămânța asta, bunicele, și încotro era ogorul tău?”

„Ogorul meu era pământul lui Dumnezeu! Unde făiam brazda, acolo era ogorul meu. Pământul era al tuturor și al nimănui: proprietate era numai munca.”

„Bunicele, acum să-mi răspunzi încă la două întrebări”, zise tarul.
„Întâi: de ce mai înainte creștea sămânța ca asta și astăzi nu? Și al doilea: Ochii tăi sunt limpezi, dinții tari și vorba curată. Pentru ce așa? Spune-mi, bunicețule.”

„Pentru că oamenii nu trăseseră din mucea propriilor mâini și invidiază vecinul. Pe vremea mea nu se trăia așa, ci cu frica de Dumnezeu. Și pentru că fiecare își avea al său, nu se nita nimeni la bunul străinului.”

Din Tolstoi trad. de N. D. Michail

Două flori

Pe albumul d-urilor A. Christopol

*Două flori, mici lăcrămioare, răsărită în grădina
Și în farmecul lor tainic, tot în jou-le nșeuină,
Căci era așa gingaș și avea atâta har
Că trecea înțiorarea dincolo de-vest hotar.*

*Nimeni n'ar fi stat v'odată să le tulbure visarea,
Prea era de tot duioasă, prea era fermecătoare:
Insuși soarele, când chipul lor scânda cu a sa rază,
Mult mai dulce vesie ele o lăsa domoi să cază.*

*Și visau mici lăcrămioare sub dulasa lui răpae
Și sub clarul chip al lunii, zâmbitoare și bălac,
Și sub adierea dulce a zefirului duios,
Când în aer se nșiridă ciripit armonios.*

*Erau candido! In ele strălucea eternul dulce:
Zâmbet înflorit la sânii, și la sânii să se culce,
Erau totul: idealul, poezia și seninul!
Erau cântul primăverii, erau castul și divinul.*

*Și în viața-le eternă, totul era zâmbet, rază,
Ce se resfrângea în suflet, ca afar' apoi să cază,
Și în clipa de uitare ce era fără hotar,
Se citea eternitatea și cu dulcele ei har.*

*Au visat mici lăcrămioare, căci e vis în dulcea floare
Adumbrită de seninul lunii, razelor de soare,
Au visat, și visul dulce îl resfră și acum
Ne nșetel peste accia care trec pe acel drum.*

George Drăgan

Pagini îngălbenite *)

3 Aprilie. — Nici odată, n'am simțit mai adine farmecul induloșilor al primăverii, ca anul acesta. Renașterea naturii, cu podoaba-i verde, mă încântă. Desfacerea bobocilor îmi dă ecstazii cōtropitoare. Mirozmele din văzduhul cald, purtate pe aripi de abureli, ca niște șoapte dulci, mă turbură. Pentru întâia dată, cred că simt viața în zămislire și covârșită de o nobă-nuită, senzație de fericire.

Frumusețea reînvierii, mă oprește uimită în loc, de câte ori trec prin Cișmigiuul reînflorit. Și când iau loc

*) Găsite printre niște cărți, ce mi lăsașe o prietenă moartă de curând.

în fața sălcilor plîngătoare, muiate în puful argintat al tufisurilor galbene de flori spuzite cu scintieri de aur și a copăcelor alba înfrunziți dar încărcati cu niște flori mari, roz, în forma nufărului, te visez pe tine Florel.

Îmi pare că te furizezi lângă mina ca o umbră, că-mi șoptești cuvinte fierbinți de patimă și închid ochii meleșită. Mi simt și deznărdarea privirii. Ah ochii, ochii ceia, cari m'au făcut să aierez. Cif sunt de fermecători cînd privesc alintător.

Da, ce, de ce nu mi-e sortit să cunosc la inima ta, plăcerile dragostei, de care mi-au povădit atîta prietenele...

Dar trebuie să sufăr, să mor după tine, căci nu-mi pot amuși patima mistuitoare.

Chipul tău simpatic trăește înv-

piat în mine. In jurul meu, oriunde privesc, în lumina primăverii, în bucuria mugurilor impuțai, cari se îndrăgostesc cu adierile, în înfrigurarea, cu care își caută perechiă de care ființă.

5 Aprilie. — Ca o năluca ai trecut azi pe lângă mine. Nu m'ai văzut, ori n'ai vrut să mă vezi? Păreai încurcat, dar ochii îți colindau văzduhul.

O durere ascuțită, parcă un pumnal mi-ar fi străpuns inima, m'a pironit lecului, apoi, după un răstimp m'am tirit acasă, obosită de moarte.

De ce nu vrei să stai de vorbă cu mine, sau de mai satulă, ce puțin. Ce fericire, nelușipută ar fi și atîta firimită de milă, pentru sufletu-mi chinat de dorul tău.

Poate aștepti să-ți spun eu ceva, să te îndenm. Dragostea mă imbie. Cu cită plăcere aș face o. Dar n'am îndrăzneala să-ți mai vorbesc de cînd m'am dus la tine și... nu te-am regăsit — cum erai atunci, cînd îmi cerșea inibrea; dulce, duios, cu ochii dragăstoși, furători de minți, cu glasul mai plin de vrajă, decît șoapta din frunziș...

Dar nu mai pot urma, simt o durere ascuțită în piept și o nespūsă obeseală în mădule.

Parcă mi se scurg puterile: viața.

12 Aprilie. — Hotărît, nu vrei să mă mai cunoști. Și proasta de mine nu te înțelegem și... oțez din a dîncuri, nu vreau, nu pot să-ți înțeleg taina purtării nici acum.

Un glas răuntric îmi spune, că afectezi nepăsarea cea crudă, care mă țopoște pe picioare. Dacă ai fi în adevăr nepăsător, nu te-ai zăpăci și nu te-ai înroși cînd me înflănim. Și adeseori ne înflănim, aproape totdeauna cînd mă plimb pe pod.

Nu, nu pot crede că-ți alungă singele în obraz remușcarea și strîmto-rarea, cînd mă zărești, pentru purtarea-ți haină și minciuna atîter făgăduințe, momitoare, cu care mi-ai furat inima. Trebuie să fie o rămasiță din dragostea aprinsă, ce mi te-a epuipat, care-ți zugrăvesc bujori pe față și-ți clară pași ca ai unui om beat, cînd întimplarea ne împinge unul spre altul.

Da, mă-e cu neputință să scap de gîndul, că tu tot mă mai iubești și unele din gesturile tale, care te trădăză cînd ne întrevădem, îmi întăresc această credință. Așa eri, cînd m'ai zărit în librării, unde îmi cumpăram vâpsule, (i-ai scăpat țigara pe mină de te-ai fript. Iar odată, la teatru, îndată ce ochii ți s'au oprit pe gîtu-mi lăsat slobod, ai părăsit sala. Mi-ai spus-o doar tu, singur că te-a amețit albul gîturului și brațelor mele, la acel bal, unde am petrecut împreună, așa de bine.

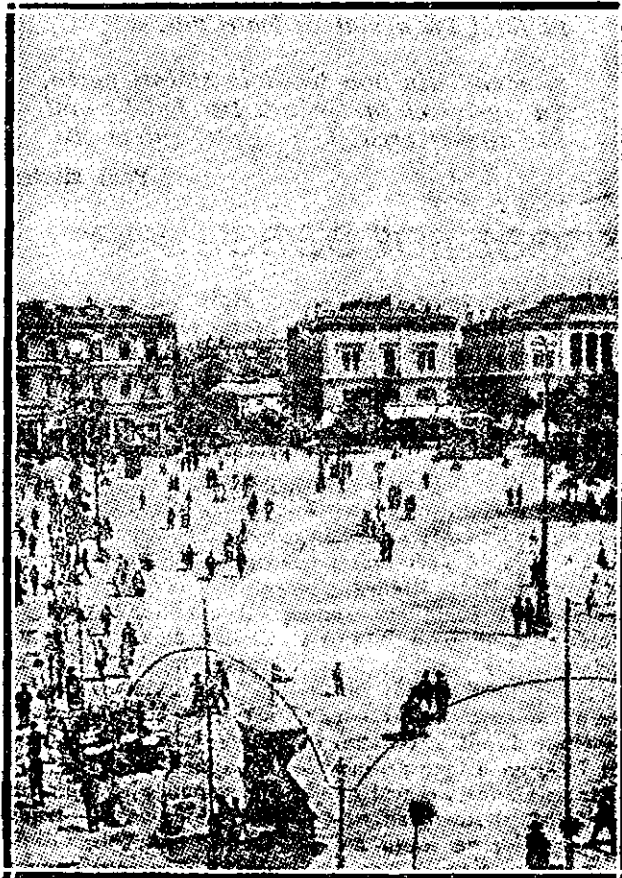
Totuși, îmi întoreci spatele sau numeri stelele cînd ne înflănim, cu o nepăsare ghietoasă. De ce această cruzime de sălbatic, după acele fierbinți mărturisiri de dragoste? Ah, n'ai idee ce suferință deznădăduitoare este. Doare, doare așa de cumplit încit nu odată ridic revolverul să pun capăt acestui chin. Cum aș vrea să pot zbura un glonț, acolo unde doare, în inima asta atît de simțitoare.

Dar nu știu de ce nu-mi pot pune sfîrșit vieții. Îmi lipsește curagiul fizic sau moral?

Pe semne î mai ușor să-mi tirăsc înainte haina-mi de pulbere, pînă se va prăbuși de la sine, roasă de suferințe...

18 Aprilie. — Petrecea, — și pe semne foarte bine, — într-o loje, aseară la teatru, între prieteni și prietene...

Eu nu l-am pierdut o clipă din vedere și... mi s'a mai potolit pojarul de la inimă. Totuși, cînd veselă lui încep să treacă marginile îngăduite și văzui că acele raze ale voioșiei, care îi scinteiau în ochi, pe buze și pe față, pe care le cunșteam așa de bine, sunt acum ale altora, simții ceva rece fugind dealungul spinărei. Și o tristetă nemărgi-

PIAȚA CONSTITUȚIEI DIN ATENA

NOUA SERIE

a marilor și
valoroaselor

PREMII

ce oferă ziarul „UNIVERSUL” abonaților săi, la tragerea din luna Mai 1916

Lei 5.000

IN BONURI COMUNALE 4%

cu cuponul de Mai 1917

Un dormitor complet de bronz

pentru 2 persoane, compus din 2 paturi de bronz, cu somiere, 2 noptiere, și un elegant lavoir cu oglindă, special lucrate de cunoscuta fabrică de mobile de bronz M. Gutman, București, str. Sf. Apostoli, furnizorul celor mai mari case particulare Vile și Hoteluri.

Un elegant BUFET lustruit mahon

având 3 despărțituri cu placa de marmoră și oglindă, cumpărat de la „Compania Americană”, mare depozit de mobile, strada Carol No. 74, etaj I

Un dormitor de lemn fin

construit în marea fabrică de mobile de lemn Marin V. Ganea șoseaua Mihai-Bravul No. 37 și str. Șerbănică No. 10. Sucursala: Calea Victoriei No. 107.

Un gramofon „Gigant” cutia lustruită mahon, mecanismul extra forte, cu arc dublu, cântă 7 cântece după un remontaj. „Pavilionul de alamă”, de cea mai mare mărime, Brațul acustic conic ultima perfecțiune. Diafragma „Exhibition”, inclusiv 6 plăci duble (12 cântece) opere alese. Acest gramofon este cel mai puternic și înzestrat cu o mecanică foarte solidă, merge aproape jumătate de oră, după un remontaj. Ne-a fost furnizat de Marele magazin de muzică JEAN FEDER, furnizorul Curții Regale, București, Calea Victoriei 54.

10 Lăzi cu diferite produse ale renumitei Case „Bresson”

fabrică de licieruri, siropuri și cognacuri, au fost cumpărate pentru premiile ce le oferim abonaților noștri la tragerea din Mai 1916

Una vioară fină cu cutie forma vioarei căptușită cu catifea, inclusiv arcuș cu capra de fildeş, garnitură de coarde englezești, camerton și surdină. Una chitara fină de palmandra; Un clarinet de abanos fin, cu 8 clape de nichel și brățară jos la corpul de rezonanță; inclusiv 12 pene de rezervă. Aceste toate ne-au fost furnizate de Magazinul general de muzică „La Harpa”, București, str. Colței nr. 5, renumit în toată țara pentru deosebita calitate a mărfurilor ce debitează. Una pușcă de vânătoare cu două țevi, țevite de oțel, „Bayard”, din renumita fabrică de arme „Pieper-Bayard”. Această armă are 4 zăvoare de siguranță, țeava stângă choke-bore și poate întrebuiți atât pulbere neagră, cât și pulbere fără fum; Una pușcă de vânătoare cu două țevi cu zăvor de închidere sistem „Greener”; Un revolver semi-automat „Rayo” cu mâner de sidel; Un flacon „Thermos”, de 1 litru, care menține temperatura lichidului (cald sau rece) în timp de 48 de ore, cumpărate de la Marele magazin de arme și biciclete B. D. Zissu, furnizorul Curții Regale, Calea Victoriei 44 București

Jumătate garnitură mobilă de bambu, pentru salon, compusă din: Una canapea, două fotolii și patru scaune elegant tapisate; Una mănșă de Bambu; O oglindă venețiană de cristal; Una stajeră de bambu; Un eșer de bambu cu oglindă de cristal pentru antrou toate acestea cumpărate de la marele magazin de mobile Maroo Dattelkremer, str. Carol 62, București.

Cinci chimice igienice după măsură, calitatea I a. (Brul lui Iov), singurul brevetat în țară și inventat de d. căpitan Iov, din Pitești, care are proprietatea de a preveni și vindeca chiar boale vechi, de: stomac, rinichi, constipație, șale, după cum se constată din numeroasele scrisori de mulțumire primite de la persoanele ce-l poartă.

15 flacoane a câte 1 kilo, apă de Colonia Camelia, puternic parfumată cu liliac, măgărițar, violette, zambile, heliotrop și Verveine, furnizate de renumita fabrică de parfumuri „Camelia”, A. S. Aftalion, str. General Florescu nr. 6, București.

1 Coșuleț de metal fin argintat pentru servit pesmeți; 1 Vas automat pentru unt, de metal fin argintat cu interiorul de cristal; 1 serviciu de dejun de alpaca argintat conținând 2 ouare, 1 vas pentru unt și 2 solnițe mici, toate pe un suport elegant; 1 fractieră de metal alb fin argintat; 1 baston cu minierul de argint veritabil marcat de stat; 1 pangă de alpaca fin argintată; 1 Cutie căptușită cu mătase ros conținând: 1 încheietoare de ghete, 1 încheietoare de mânuși, 1 mașină de întins mânuși, 1 os de pantofi, toate de metal foarte fin argintat; 1 pendulă mare de salon de stejar închis cu bătaie frumoasă și întorcându-se odată la 15 zile. Furnizate de marele Magazin de bijuterii, Frații Roller str. Carol 60 Etaj I.

5 ceasornice de argint pentru buzunar având inscripția ziarului „Universul”; 5 ceasornice pentru birou cu pedestal de cristal, tot cu aceeași inscripție; 5 ceasornice de petete frumoase pictate, se întorc la 8 zile, tot inscripția ziarului „Universul”; 5 ceasornice nichel având și aparat Pres Papier.

8 Lămpi de masă complete cu sita sticlă și abatjour dând lumina la fel cu gazul aerian, revenind mai estin ca orice fel de iluminat și chiar decât petrolul. Aceste lămpi ne-au fost furnizate de firma Cassalid, a societății dr. V. Rosculeț și Conții R. și G. de Roma, București str. Dr. Lueger No. 5.

80 dejunuri copioase la marele restaurant Europa din Pasajul Român.

Un lavabon de toaletă englezesc, alb, pe un picior de fontă vopsit și lăcuit alb, cu ventil de scurgeri cu lanț nichelat, Batteria de scurgere din alamă fin nichelat, furnizat de Teirich & C-nie, succesor Carol Weirlich, Telefon 6/71.

5 sortimente complete din produsele cosmetice „Flora”, compuse din: cremă Flora, 1 cutie pudră Flora, 1 Săpun Flora, 1 sticlă Capilogen Flora, 1 pomadă Flora, 1 sticlă lapte de crin Flora, 1 săpun de lapte de crin 1 apă de gură Bucol, 1 pastă de dinți.

4 Splendide sacheuri pentru dame.

Afară de acestea, toți abonații mai primesc gratuit un volum din „Memoriile Regelui Carol” tipărit anume pentru abonați

Notăți bine: dând aceste mari premii de valoare abonamentele sunt reduse la 18 lei pe an; 9.15 pe 6 luni; 4.65 pe 3 luni

Pentru concursul la premiile de mai sus, abonații pe un an primesc 30 bonuri, cei pe 6 luni 15 și cei pe 3 luni 5 bonuri. Abonații pe un an participă la două trageri, deci după prima tragere vor primi încă 30 bonuri pentru tragerea următoare. Administrația „UNIVERSULUI” nu întrebuițează incasatori

Plata abonamentelor se face direct la Casa administrației ziarului, prin mandat poștal sau în persoană